

S-10: Futbolda Yetenek Paradigması ve Liyakat: Bir Retrospektif Yaklaşım

Cemal Polat

Anadolu Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü

Öz

Bu literatür taraması, başarıya giden yolda günümüz yetenek paradigmasının ve yaygın inanış tehdidinin etkisiyle göz ardı edilmiş çabaya ve emeğe övgünün, uzmanlaşmak için sabır ve metanetin, çocuklar hakkında vermiş olduğumuz kararların, liyakatin temel unsuru olan eğitimde fırsat eşitliğinin etkisine tarihsel ve bilimsel bir yaklaşımla ışık tutmayı amaçlamaktadır. Futbolda yetenek paradigması yıldız oyuncuların doğuştan gelen üstün meziyetlere sahip oldukları ve bundan hareketle erken yaşlarda keşfedilmelerinin yaşamsal olduğu anlayışına dayanmaktadır. Ne yazık ki bireysel başarı ve kahramanlık öykülerine çok rahat inandığımız ve onların yükselişlerini çok az insana bahşedilmiş özel yeteneklerle açıkladığımız bir kültürel mirasa sahibiz. Liyakat ise toplumsal kaynakların ve mükafatların dağılımının bireyin çalışma ve becerilerine göre gerçekleşmesi olarak tanımlanmaktadır ve sosyal olarak oluşturulmuş değer sistemlerinden bağımsız değildir.

2016 yılı içinde yayınlanan Uluslararası Spor Araştırmaları Merkezi'nin (CIES) raporuna göre Türkiye Süper Liginde yer alan oyuncuların (n=447) %6.9' u altyapısında yetiştiği takımlarda oynama fırsatı bulmaktadır. Yine 64 Ülkenin başarılarının ölçüldüğü Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı kapsamında yapılan (PISA,2016) sınavda ise Türkiye, Ana Dilde Okuma ve Anlama alanında 40-45.sıralarda yer almaktadır. Bu sonuçlar bireysel üstünlüğün ya da başarısızlığın basit bir sonucu olarak görülmemesi gerektiğini, toplumsal değerlerden etkilenen ve aynı zamanda etkileyen liyakat konusuyla da ilişkili olduğunu düşündürmektedir.

Ait olduğumuz kültür ve atalarımızdan kalan miras başarı modellerimizi hayal bile edemeyeceğimiz şekilde biçimlendirmektedir. Kaybedenleri kazananlara dönüştüren ve daha güzel bir gelecek için bugün başarıyı belirleyen tesadüf ve keyfi avantajların yerine fırsat eşitliğinin egemen olduğu bir toplumsal anlayış ve gerçek bir paradigmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Available at: <http://journalofsportsmedicine.org> and <http://dx.doi.org/10.5152/tjism.2017.014>